

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ: УРЯДУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 7–8 червня 2022 р.)

За загальною редакцією
Л. Г. Комахи

КИЇВ
2022

УДК 351:316.42](06)

Г54

*Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 6 від 30 червня 2022 р.)*

Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього : матеріали міжнар. наук.-
практ. конф. (Київ, 7–8 черв. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи. Київ : ННІ ПУДС
Г54 КНУ імені Тараса Шевченка, 2022. 467 с.

У матеріалах міжнародної науково-практичної конференції висвітлено результати наукових досліджень з актуальних проблемних питань в аспекті глобалізаційних викликів в умовах сучасності за тематичними напрямками: «Глобалізація і трансформація держави», «Парламентаризм як особлива система публічного управління», «Управління територіальним розвитком в умовах глобальних трансформацій», «Проблеми забезпечення національної безпеки в сучасних умовах», «Нова публічна служба в контексті сучасних викликів».

Для наукових, науково-педагогічних працівників, теоретиків і практиків публічного управління та адміністрування, громадських діячів та інших заінтересованих осіб.

УДК 351:316.42](06)

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Відповідальність за фактичні помилки, достовірність і точність інформації, автентичність цитат,
плагіат, правильність фактів та посилань несуть автори.*

© Навчально-науковий інститут публічного
управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2022

ТАМАРА ЛОЗИНСЬКА,

доктор наук з державного управління, професор, Полтавський державний аграрний університет

TAMARA LOZYNSKA,

*Doctor of Science in Public Administration, Professor, Poltava State Agrarian University
<https://orcid.org/0000-0003-2858-9374>*

ВІЙНА І МОЖЛИВОСТІ САМОВРЯДУВАННЯ

WAR AND POSSIBILITIES OF SELF-GOVERNMENT

The research concerns the identification of new opportunities for local self-government in the conditions of war and in the post-war period. It is noteworthy that one of the challenges of the war was to adhere to the principle of combining centralization and decentralization of power. It is concluded that despite the tendency of public administration in wartime to centralization, it has retained the centers of independent decision-making, which are local governments. During martial law, village, town and city mayors address a set of issues that they are concerned about for the first time and that require new leadership qualities from leaders. Own observations and generalizations of research of other scientists have identified the main ones: communication, ability to structure, innovation, compromise, self-improvement. These qualities of local leaders allow to find opportunities for the development of local communities, namely: to attract professionals from among displaced persons, combine traditional and new, optimize processes, increase the reliability of community life, attract new business, implement public-private partnership projects.

Keywords: local self-government, decentralization, war, opportunities.

Хоча воєнна агресія Росії проти України триває з 2014 р., колосальні зміни в житті українського суспільства сталися після 24 лютого 2022 р., коли північні, східні та південні області країни потрапили під масовані ракетні і гарматні обстріли та бомбардування. Війна постала перед українським народом з усіма її жахами і злодіяннями, десятки тисяч громадян уже загинули, мільйони втратили домівки і роботу. Трагедії окремих людей і сімей злилися у величезний виклик для держави, управління якою під час дії воєнного стану та після його скасування тривалий час буде підпорядковане інтересам державного суверенітету та відбудови економіки.

Одним із викликів публічного управління стало дотримання під час війни такого його універсального принципу, як оптимальне поєднання децентралізації та централізації. В Україні, починаючи з 2015 р., помітними стали не лише зрушення управління в бік децентралізації, а й позитивні наслідки такої трансформації, яка продовжувалася в умовах воєнного конфлікту на сході України. Повномасштабна війна з Росією мала б призупинити процес децентралізації, оскільки система управління воєнного часу стає більш замкненою, підпорядкованою принципу ієрархічності та розпорядництва з єдиного центру, обмеженою щодо витрат часу на обговорення і узгодження рішень [1]. Але система публічного управління в Україні, набувши певних ознак централізації (зокрема введено інститут військових адміністрацій, призупинено конкурси на заміщення вакантних посад державної служби та служби в органах місцевого самоврядування тощо), зберегла наявність незалежних центрів прийняття рішень щодо вирішення сукупності питань, які явно вийшли за межі проблем життєзабезпечення лише мешканців громад.

Такими незалежними центрами, що мають повноваження самостійно вирішувати задачі повсякденного життя територіальних громад на неокупованих територіях, залишаються органи місцевого самоврядування. Війна стала жорстким і болючим, але надзвичайно показовим критерієм спроможності громад і лідерських якостей керівників місцевих органів влади, насамперед органів місцевого самоврядування базового рівня. В умовах воєнного стану сільські, селищні і міські голови вирішують безліч питань, з якими зіштовхуються уперше: налагоджують взаємодію з військовими адміністраціями щодо забезпечення територіальної оборони; дбають про створення значних запасів продуктів харчування, пального, ліків та інших ресурсів, стратегічне значення яких зростає під час війни; приймають рішення щодо цільового

використання земельних ділянок; розміщують тимчасово переміщених осіб, забезпечують їх товарами першої необхідності, сприяють їх інтеграції до місцевого соціуму; забезпечують релокацію бізнесу з територій, де ведуться бойові дії, або з окупованих територій [2]. Глобальна проблема війни розщеплюється на безліч проблем повсякденного життя місцевих громад, але якщо керівникам не вдасться розгледіти в них можливості для подальшої якісної зміни умов існування як окремої спільноти, так і України в цілому, наша держава втрачатиме свій потенціал. Зауважимо, що війна лише відсунула на другий план, але не зменшила гостроту демографічних проблем, проблем продовольчої безпеки, питної води, безробіття, вичерпності ресурсів, забруднення довкілля тощо, а це означає, що сучасні публічні управлінці мають володіти системним мисленням для знаходження можливостей економічного розвитку і соціальної злагоди.

Викладені узагальнення є підсумком болісних і важких роздумів науковця, захопленого виномвійни у Харкові, де у перші дні бомбардувань та обстрілів населення зіштовхнулося з втечею бізнесу, розгубленістю місцевої влади та тотальною руйнацією системи життєзабезпечення. Попри це, місто вижило і живе завдяки новим лідерам, які побачили інакші можливості для соціального структурування. Про важливість здатності до структурованого мислення пише Г. Мадхаван, зазначаючи, що воно дозволяє враховувати, яким чином зв'язані елементи системи за логікою, часом, послідовністю, функціями, а також зрозуміти в яких обставинах вони працюють або не працюють [3]. Тож, насамперед, можливості самоврядування обумовлюються тими якісними характеристиками лідерів громад, які на Давоському економічному форумі в 2020 р. були презентовані як «складові нової моделі відповідального лідерства» [4]. Опираючись на висновки розробників даної моделі та дослідження Мадхавана, сформулюємо відмінні риси лідерів громад, які покликані налагодити життя в новій реальності:

- вміння комунікувати з усіма й створювати мережі (зараз конкуренція поступається партнерству і виграс той, хто побачить спільну вигоду);
- здатність змінювати структури: структуру організації, структуру функцій, структуру цілей (тут усвідомлюються найголовніші сьогочасні потреби, ризики і обмеження, показники успіху і його ціна);
- схильність знаходити нетривіальні рішення для виконання завдань в умовах обмежень (в нагоді стануть емоційний інтелект та інтуїція);
- уміння йти на компроміс, ухиляючись від тиску і надмірного слідування правилам та визнаючи права й інтереси інших людей (компроміс розглядається не як відступ від своїх принципів, а як результат розуміння пріоритетності, ресурсної обмеженості та прискореної мінливості);
- наділеність інтелектуальними здібностями та схильністю до постійного навчання (усе попереднє ґрунтується на відкритості людини до нового).

Перелічені якості, характерні як для сільських, селищних і міських голів, так і для громадян, котрі добровільно, крім своєї основної роботи, виконували суспільно важливі волонтерські функції, сприяли тому, що децентралізація влади дозволила в локальних середовищах швидко вирішувати питання воєнного часу: евакуювати людей, розчищати завали, рятувати, годувати, допомагати фронту, налагоджувати тепло-, водо- і електропостачання. Швидко поширилися ініціативи збору продуктів харчування та інших необхідних речей для переміщених осіб, консолідації запасів кормів для вивезених із зони боїв тварин, реалізації проекту «Сади перемоги», донорства, пошуку доступного житла тощо. Децентралізація продемонструвала високу ефективність управління в умовах сучасної війни, а органи місцевого самоврядування виявилися тією владою, яка найшвидше змогла організувати життя громад, чисельність яких зросла за рахунок переміщених осіб. А. Ткачук, надаючи рекомендації щодо забезпечення продовольчої безпеки, вважає, що саме органи місцевого самоврядування разом з місцевими мешканцями здатні розв'язати продовольчу проблему [5], як і безліч інших.

Що може сьогодні використовувати місцеве самоврядування для знаходження нових можливостей розвитку? Короткі рекомендації в таблиці.

Таблиця. Можливості місцевого самоврядування для розвитку громад у воєнний і повоєнний час

Можливості	Мета
1. Залучення кадрів	Використання фахових компетентностей переміщених осіб, які втратили житло і роботу, особливо таких спеціальностей, як лікарі, інженери, архітектори, будівельники тощо.
2. Комбінування	Збереження традиційного і модифікація старого під нові вимоги (наприклад, збереження надійності і довговічності житла за суттєвого скорочення будівельних матеріалів і часу на зведення, а також використання нових систем опалення, норм безпеки, автономного водопостачання тощо).
3. Оптимізація	Отримання більшого на основі тих самих ресурсів. Як показало знищення великих продовольчих складів і нафтобаз, зараз задача оптимізації має вирішуватися за рахунок розосередження виробництв і запасів. Перевезення людей і товарів, розміщення органів влади і військових баз мають бути організовані не згідно критерію мінімізації витрат, а згідно критерію максимізації безпеки.
4. Підвищення надійності	Збільшення уваги до стратегічних ресурсів: води, палива, їжі, зв'язку; зменшення розораності, розчищення водойм, створення альтернативних автономних систем життєзабезпечення, використання природніх ландшафтів для захисту поселень від стихійних лих і нападів.
5. Залучення інвестицій	Сприяння релокації бізнесу із створенням комплексу умов: надання земельних ділянок і приміщень, навчання і перенавчання працівників, інформування і реклама, будівництво житла і послуги.
6. Публічно-приватне партнерство	Час партнерства настав. Домовленості з бізнесом щодо виробництва усіх необхідних громаді товарів на основі створення комфортних умов для роботи, чіткої організації надання послуг, реалізації спільних проектів не лише сприятимуть зростанню бюджетів і збільшенню зайнятості, а й забезпечать згуртованість громади, що до сьогодні є проблемою.

Джерело: авторська розробка.

Є час розкидати каміння, а є час його збирати. Зараз час місцевого самоврядування та його можливостей.

Список використаних джерел

1. Мохова Ю. Л. Співвідношення централізації та децентралізації в структурній організації державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1064> (дата звернення 30.05.2022).
2. Територіальні громади в умовах воєнного стану: як забезпечити ефективне управління в контексті пріоритетів повоєнного розвитку. URL: <https://www.prostir.ua/?news=terytorialni-hromady-v-umovah-vojennoho-stanu-yak-zabezpechyty-efektyvne-upravlinnya-v-konteksti-priorytetiv-povojennoho-rozvytku> (дата звернення 30.05.2022).
3. Мадхаван Г. Думай как инженер. Как превращать проблемы в возможности; пер. с англ. Корнилович. Ю. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2016. 150 с.
4. The Global Risks Report 2020: World Economic Forum. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf. URL: (дата звернення 02.06.2022).
5. Продовольча безпека та впровадження програми «Сади перемоги». URL: <https://volochyska-gromada.gov.ua/news/1649248339/> (дата звернення 02.06.2022).

CONTENT

CONGRATULATORY WORDS	3
Section 1. PARLIAMENTARISM AS A SPECIAL SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION	11
<i>VALENTYNA GOSHOVSKA</i> . PARLIAMENTARISM AS A SPECIAL SYSTEM OF PUBLIC GOVERNANCE IN THE CONTEXT OF CURRENT GLOBALIZATION CHALLENGES	11
<i>OLEKSANDR BATATIN</i> . PREREQUISITES AND FEATURES OF FORMATION OF MECHANISMS OF PUBLIC MANAGEMENT OF TRANSPORT INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT	13
<i>VALERIYA GOLUB</i> . AXIOLOGICAL VISION OF THE FORMATION OF SOCIALLY-POLITICAL VIABILITY OF THE CURRENT POLITICAL- ADMINISTRATIVE ELITE.....	15
<i>VALENTYNA GOSHOVSKA, YURII KISIEL</i> . FORMATION OF PRO-EUROPEAN COALITION FROM THE EXPERIENCE OF THE SEIM OF THE REPUBLIC OF POLAND.....	17
<i>VALENTYNA GOSHOVSKA, LUDMILA LUKINA</i> . POLITICAL DISCOURSE AS A PHENOMENON OF MODERN POLITICS	20
<i>OLENA DAVYDENKO</i> . PRIORITIES AND WAYS OF REALIZATION OF INTERACTION OF REPRESENTATIVE AND EXECUTIVE BODIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN MARTIAL LAW CONDITIONS.....	22
<i>LYDIA DANYLENKO, OLGA GORULKO</i> . PRIORITY DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF GENDER-ORIENTED PARLIAMENTARY ACTIVITY IN UKRAINE.....	25
<i>LYDIA DANYLENKO, IGOR NEGULEVSKY</i> . POLITICAL LEADERSHIP IN UKRAINE – PROSPECTS FOR THE POST-WAR REVIVAL OF THE STATE.....	28
<i>IRYNA DUDKO, VIACHESLAV PASHKOVSKYI</i> . WITHIN-SECTOR INTERACTION AS A MECHANISM OF EFFECTIVE PUBLIC ADMINISTRATION: FROM THEORY TO PRACTICAL REALIZATION	30
<i>NADIYA YERSHOVA</i> . LEGISLATIVE SUPPORT OF INFORMATION AND COMMUNICATION RELATIONS	33
<i>DMYTRO KADENKO</i> . THE ROLE OF THE VERKHOVNA RADA OF UKRAINE IN ESTABLISHING COOPERATION BETWEEN CIVIL SOCIETY AND THE STATE.....	35
<i>VOLODYMYR KOZAKOV</i> . RESOLUTION OF SOCIAL AND VALUE CONFLICTS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION CHALLENGES IN UKRAINE	38
<i>ANNA KOMISARENKO</i> . SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE AS A WAY OF PROTECTING UNPROTECTED LAYERS OF THE POPULATION DURING THE WAR.....	40
<i>ROMAN LYNNYK</i> . LEGAL ASPECTS OF REPRESENTATION AND SELF-REPRESENTATION OF THE UKRAINIAN PUBLIC AUTHORITY SUBJECTS IN THE COURTS UNDER CONDITIONS OF MARTIAL LAW MODE.....	42
<i>VIKTORIYA MUKHA</i> . REFERENDUM DEMOCRACY AS A PERSPECTIVE OF STATE DEVELOPMENT.....	44
<i>OLHA OLEFIRENKO</i> . THE ROLE OF THE INSTITUTE OF UKRAINIAN PARLIAMENT COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS AT THE CURRENT STAGE	46
<i>TETIANA PARFENIUK</i> . THE ROLE OF PARLIAMENTARISM IN OVERCOMING MODERN GLOBALIZATION CHALLENGES IN THE FIELD OF ENERGY	49
<i>OLEKSANDR PUKHKAL</i> . MOTIVATIONAL AND VALUE PRINCIPLES OF COUNTERING OF THE UKRAINIAN PEOPLE TO THE RUSSIAN INVASION IN UKRAINE	52
<i>IHOR REITEROVYCH</i> . METAMORPHOS OF REPRESENTATIVE BOARD AT THE CURRENT STAGE OF GLOBALIZATION	55
<i>OLEH SAMOILENKO</i> . POSSIBLE TECHNOLOGIES AND METHODS OF LOBBYING IN UKRAINE.....	57
<i>OLGA SKOBELSKA</i> . PECULIARITIES OF THE ORGANIZATION OF STATE AUTHORITY IN THE TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORY DURING THE MILITARY AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION	60

VICTORIA BEVZIUC. E-GOVERNANCE AS A NEW TREND IN A DECISION MAKING PROCESS	336
OKSANA BUSLIA. GENERAL CONDITIONS AND RESTRICTIONS ON ENTRY INTO CIVIL SERVICE IN UKRAINE.....	338
IRYNA VARAVA. THE PHENOMENON OF HUMAN LAW AWARENESS AND ITS ROLE IN THE MECHANISM OF LEGAL INFLUENCE OF DIFFERENT LEGAL SYSTEMS	340
TETIANA VASYLEVSKA. PROFESSIONALISM OF PUBLIC SERVANTS IN THE CONTEXT OF THE CHALLENGES OF WAR.....	342
LIUDMILA VOYNAROVSKA. TRANSFORMATION OF THE MODERN MODEL OF PUBLIC SERVICE: A MORAL AND ETHICAL DIMENSION	344
KOSTIANTYN GANDZIUK. NEW PUBLIC SERVICE: NEW YORK'S EXPERIENCE IN INVOLVING CITIZENS.....	346
LILIIA HONIUKOVA, VIKTORIIA SYCHOVA. GENDER BALANCE OF THE CIVIL SERVICE OF UKRAINE: TOOLS OF DEVELOPMENT	348
MYKOLA GORBATIUK. WAR AND DECENTRALIZATION: REALITIES AND PROSPECTS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE IN NEW GEOPOLITICAL CONDITIONS	351
SVITLANA HORIEVA. STATE REGULATION IN THE FIELD OF THE USE OF NUCLEAR ENERGY IN CONDITIONS OF MILITARY AGGRESSION	354
KATERYNA DOBROVOLSKA. ON THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	356
ION DULSCHI. LOYALTY OF A PUBLIC SERVANT: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS.....	358
SILVIA DULSCHI. DIPLOMACY ECONOMIC – IMPORTANT FACTOR FOR PROMOTING THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ATTRACTING FOREIGN DIRECT INVESTMENT	360
OLENA YEVMIESHKINA. THE INFLUENCE OF CURRENT GLOBAL TRENDS ON THE DEVELOPMENT OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE	363
ANGELA ZELENSCHI. THE NECESSITY FOR CHANGE IN THE ORGANIZATIONAL CULTURE OF THE PUBLIC SERVICE.....	365
GABRIELA CHIRIAC. CITIZEN PARTICIPATION – A CONDITION OF PARTICIPATORY DEMOCRACY	367
ILONA KLYMENKO. DIGITAL STATE: THREATS OF MILITARY TIME IN UKRAINE	370
OKSANA KOHUT. PUBLIC SERVICE: FROM UKRAINE'S INDEPENDENCE TO DIGITIZATION CHALLENGES	372
TATIANA KOZACHENKO. GREENING PUBLIC SERVICE IN UKRAINE: MODERN CONTEXT.....	374
NATALIIA KORCHAK. COMBATING CORRUPTION IN THE PUBLIC SPHERE AS AN ELEMENT OF STATE SECURITY: DIRECTIONS FOR COUNTERACTION AND THE SYSTEM OF ANTI-CORRUPTION AUTHORITIES	376
TETYANA KUMEDA. TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF GOVERNANCE CULTURE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	379
NATALIIA LARINA, DMYTRO SNIZHKO. TEAM APPROACH IN PUBLIC MANAGEMENT IN PUBLIC SERVICE IN CONDITIONS OF MARITIME STATE IN UKRAINE.....	381
NATALIIA LARINA, IGOR YASHUTIN. MODERN MECHANISMS FOR ENFORCEMENT OF EXECUTIVE DISCIPLINE IN CIVIL SERVICE IN WAR CONDITIONS.....	384
TAMARA LOZYNSKA. WAR AND POSSIBILITIES OF SELF-GOVERNMENT.....	387
NATALIA MAKHINCHUK. DIRECTIONS OF TRANSFORMATION OF PUBLIC POLICY IN THE HEALTHCARE SYSTEM IN THE CONVENTION OF THE COVID-19 PANDEMIC	391
VYACHESLAV NAHORNYI. CONCEPT OF DEVELOPMENT OF DIRECTIONS OF PUNISHMENT EXECUTION.....	393
NATALIYA OBUSHNA, YULIA KOVALCHUK. STRATEGIC VECTORS OF IMPLEMENTATION OF MECHANISMS OF PUBLIC AUDIT DEVELOPMENT IN UKRAINE	396
VASYL ORYSHCHUK. MUSEUM POLICY IS IN THE CONDITIONS OF THE MILITARY STATE	398
GANNA PETROVA. CULTURE OF GOVERNANCE IN CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT	402